

TORONTO, MULTINACIONALNO VELEMESTO

Peter Frantar

UDK: 911.3:314(713Toronto)

COBISS: 1.04

IZVLEČEK

Toronto, multinacionalno velemeisto

Članek govori o prebivalstveni strukturi Toronta, glavnega mesta kanadske province Ontario, za katerega je značilno intenzivno doseljjevanje. Predstavljene so še zadnje upravne spremembe, kratek gospodarski oris ter nekaj zanimivosti tega velemeista.

ABSTRACT

Toronto - a multinational big city

The article deals with the population structure of Toronto, the capital of Canadian province Ontario, for which the intensive immigration is characteristic. It also presents the recent administrative changes, short economical description and some city attractions.

AVTOR

Peter Frantar

Naziv: študent geografije

Naslov: Inštitut za geografijo, Trg francoske revolucije 7, 1000 Ljubljana, Slovenija

Faks: +386 (0)61 200 27 34

Telefon: +386 (0)61 200 27 11

E-pošta: peter.frantar@uni-lj.si

Kanada je z 9 milijoni km² druga največja država na svetu. O nenaravni, ravni državni meji z Združenimi državami Amerike veliko pove podatek, da njena kopenska meja meri le 8893 km (Slovenije 1334 km). Je zelo redko poseljena, saj ob povprečni prebivalstveni gostoti 3,3 preb./km² v njej živi le nekaj 11100 30 milijonov prebivalcev. Ker je večina države tako rekoč prazna, je razumljivo, da se gostota poselitve zelo poveča v okolici večjih mest – Vancouvra, Calgaryja, Edmontona, Montreala in seveda tako imenovanega območja Zlate podkve (The Golden Horseshoe), katerega center je Toronto. Kanada je zelo razvita država, na kar kaže podatek, da je bruto domači proizvod na prebivalca v letu 1996 dosegel 25.000 USD. Kar 74 % prebivalstva je zaposlenega v storitvenih dejavnostih, poraba energije na prebivalca pa je leta 1995 znašala 16.137 kWh (8).

Toronto (ime v jeziku Indijancev Huronov pomeni »kraj srečanja«) je največje kanadsko mesto in hkrati glavno mesto province Ontario. Leži na obrežju Ontarijskega jezera. Površje je rahlo valovito, reke pa so se v mehko peščeno gradivo ledeniškega izvora zarezale od 20 do 40 m globoko. V podnebju mesta se odraža reliefna odprtost tega dela Severne Amerike. Povprečna zimsko (december–februar) temperatura je -3,3 °C, povprečna poletna (junij–avgust) pa +20,7 °C. To kaže na močno celinskost s pogostimi vdori hladnega in vročega zraka. Vpliv jezera na podnebje je manjši, kot bi pričakovali; z oddaljevanjem od jezera njegov blažilni vpliv hitro pojenjuje (4).

V zadnjih dveh desetletjih so se v Torontu dogodile velike demografske, v zadnjem času pa tudi upravne spremembe. Slednje so se pripravljale že več let in 1. januarja 1998 je nastalo novo naselje City of Toronto. Na novo poimenovana aglomeracija je nastala z združitvijo некоč samostojnih mest Etobicoke, Scarborough, Toronto, York in Borough of East York ter mestne občine Metropolitan Toronto (3).

Za Kanado je značilno, da je še vedno pomembna imigracijska dežela, pri čemer je Toronto osrednje mesto priseljevanja. V domačem

Preglednica 1: Nekaj temeljnih demografskih podatkov (podatki za leto 1996)

	Število prebivalstva	Delež prebivalstva (%)	Novi priseljenci (po letu 1991)	Delež novih priseljencev (%)	Delež novih priseljencev od skupnega števila prebivalcev (%)	Vsi priseljenci	Delež od vseh priseljencev (%)
Kanada	28.528.125	100,0	1.038.990	100,0	3,6	4.971.070	100,0
Ontario	10.642.790	37,3	562.985	54,2	5,6	2.724.485	54,8
območje mesta Toronto	4.628.700	16,2	446.515	43,0	9,6	1.837.035	37,0
Toronto	2.385.400	8,4	315.470	30,4	13,2	1.124.410	22,6

Opombe: Med priseljence niso vključeni begunci. Tudi otroci priseljencev, rojeni v Kanadi, se ne štejejo za priseljence. Območje mesta Toronto poleg Toronta vključuje še okoliška mesta Halton, Peel, York in Durham. Obsega površino 632 km², kar je približno enako površini Ljubljanske kotline.

okolju več kot tretjina njegovega prebivalstva ne govori angleško. Od vseh kanadskih priseljencev jih kar 43 % pride na območje mesta Toronto. Na območje Vancouverja se doseli 18 % priseljencev, na območje Montreala 13 %, Ottawe 4 % in Calgaryja 3 %.

Z novimi priseljenci se je korenito spremenila njihova sestava glede na celino, s katere so se priselili. Pred letom 1961 je bila velika večina priseljencev iz Evrope (92 %), zlasti iz Velike Britanije (22 %). Imigracija s Karibov (20 %) je po vrhuncu v letu 1970 usahnila. V novjšem času so prevladali priseljenci iz Azije (60 %). Leta 1961 so bile na prvih desetih mestih držav priseljevanja, z izjemo Združenih držav Amerike na devetem mestu, same evropske države, leta 1990 pa je bilo v ospredju kar de-

vet neevropskih držav: Hongkong, Kitajska, Filipini, Vietnam, Šrilanka, Indija, Jamajka, Gvajana ter Trinidad in Tobago. Med evropskimi državami najdemo v prvi deseterici le še Poljsko na šestem mestu. Skupno sta na vrhu držav, iz katerih so priseljenci v Toronto, še vedno Velika Britanija in Italija, že na tretjem mestu pa najdemo Hongkong! Velik priliv imigrantov iz Hongkonga je predvsem posledica njegove priključitve h Kitajski.

Velika večina priseljencev je premožnih. Pogoj za njihovo priselitev v Kanado je namreč denar (okoli 500.000 dolarjev gotovine) in ker ga imajo, zlahka dobijo državljanstvo, na podlagi katerega si potem kupijo zemljišče z že zgrajeno tipično enodružinsko hišo, večinoma pritlično. To hišo nemudoma porušijo in na istem mestu zgradijo po tlorisu enako, a višjo hišo z dvema ali celo s tremi nadstropji v tipičnem viktorijanskem slogu s stolpiči, okraski in podobnim. Drugi Kanadčani take stavbe slikovito imenujejo kar »monster-houses« oziroma »pošastne hiše«.

Te hiše se ne skladajo z okoljem, poleg tega pa so pogosto skoraj prazne. Nekaj let namreč v taki hiši živita le ena ali dve osebi, ki imata običajno dva azijska avtomobila. Po preteku približno petih let se v hišo začno vseljevati novi priseljenci, ponavadi prijatelji ali sorodniki. Končno število stanovalcev se povzpne na okoli 20. Na žalost »pravih« Kanadčanov ni nobene pravne poti za preprečitev gradnje tovrstnih objektov. Posledično se prvot-

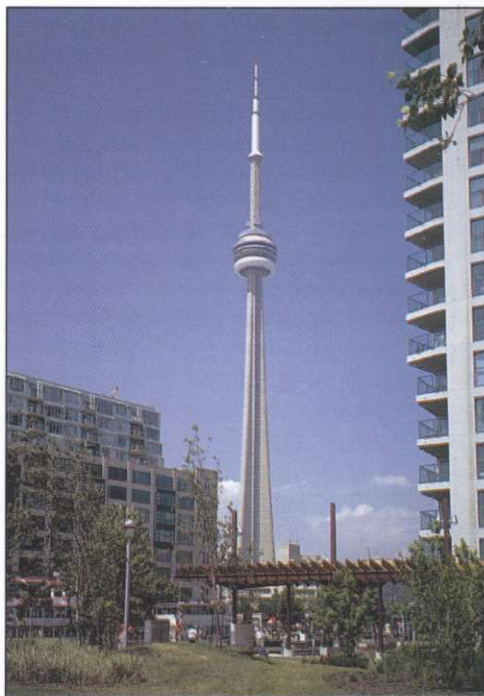
Slika 1: Yonge Street, menda najdaljša ulica na svetu, je skupaj s stranskimi uličicami tudi glavna nakupovalna ulica središča Toronta. Vse od roba mesta do centra vodi pod njo tudi ena izmed prog podzemne železnice (foto: Peter Frantar).

ni prebivalci iz takih sosesk postopoma izseljujejo, vanje pa prihajajo Azijci. To povzroča precejšnje družbene konflikte in v javnosti je čuti nasprotovanje Azijcem.

Večina novih priseljencev živi na območju mesta Toronto. Izjema so priseljenci iz Indije in Hongkonga, ki jih približno polovica živi v mestu, polovica pa v suburbanizirani okolici.

Pomembna značilnost novih priseljencev je dejstvo, da so posamezne skupine med seboj veliko bolj povezane kot pri priseljenicah iz polpreteklega doba. Zanimiva je tudi filozofija sprejemanja priseljencev. Prinašali naj bi nove ideje, znanje, energijo in nove poti za dosego ciljev. Prav tako naj bi bile posledica njihovega priseljevanja nove restavracije, trgovine in kulturne prireditve. Razporeditev priseljencev po različnih delih mesta obenem pomeni, da so te dobrine razširjene po celem mestu.

Na območju Toronto je bila med letoma 1991 in 1996 povprečna letna rast prebivalstva 78.000 oseb na leto, kar je pomenilo skoraj četrtino celotne rasti prebivalstva v Kanadi in 59 % rasti v Ontariu. Večina (283.000) novih priseljencev se je naselila v suburbaniziranem območju, v ožjem mestu pa 110.000. V osemdesetih letih so na novih suburbaniziranih območjih ob avtocestah začeli nastajati industrijski in uradniški kompleksi. Njihova gradnja še vedno traja, četudi se je rast nekoliko umirila. To območje suburbanizacije se imenuje cona »905«, medtem ko je mesto Toronto cona »416«. Cona »905« ima tako veliko rast, da bo po številu prebivalcev v kratkem preseгла cono »416«. To je predvsem posledica dejstva, da se vanjo doseli večina novih priseljencev (2).

Slika 2: Zelo redke so razglednice Toronto brez motiva stolpa CN Tower, ki je s svojimi 553,3 metri najvišji stolp na svetu, ter športne dvorane s premično streho SkyDome. CN Tower je v zasebni lasti in namenjen izključno turističnim dejavnostim. Zaradi vse večjega turističnega povpraševanja je leta 1998 dobil še dve novi dvigali (foto: Peter Frantar).

Danes Toronto imenujejo tudi »severna sicilijeva dolina«, ker ima v njem sedež sedem od desetih glavnih družb informacijske tehnologije. Da je mesto nedvomno središče Kanade, potrjujejo naslednja dejstva:

Preglednica 2: Priseljenci glede na regionalno poreklo

vsi priseljenci	Evropa	41 %	(večina iz južne Evrope)
	Azija	37 %	(večina iz vzhodne Azije)
	Amerika	18 %	(večina s Karibov in iz Gvajane)
	Afrika	5 %	
novi priseljenci	Azija	60 %	(večina iz vzhodne in južne Azije)
	Evropa	17 %	(večina iz vzhodne Evrope)
	Amerika	16 %	(večina s Karibov in iz Gvajane)
	Afrika	7 %	

- po najnovejših upravnih spremembah je po številu prebivalcev peto največje mesto v Severni Ameriki;
- tretjina prebivalstva Kanade živi manj kot 160 km daleč od njegovega središča;
- v njem je tretja najpomembnejša borza Severne Amerike;
- v letu 1997 ga je obiskalo več kot 21 milijonov turistov, zato velja za največje turistično središče v državi;
- za New Yorkom ima drugi največji sistem javnega prevoza v Severni Ameriki.

Prometna ureditev Toronto je tako kot v vsej Kanadi zelo zanimiva. Mesto ima značilen severnoameriški videz: sredi mesta je poslovno središče (*central business district*, na kratko CBD, oziroma *downtown*), ki ga obdajata sklenjeno pozidano območje in suburbanizirana okolica. Značilna so pravokotna križišča ter ravne in široke ulice.

Kot pravo vele mesto ima Toronto dva večja prometna sistema javnega prevoza potnikov. Prvi je javni avtobusni prevoz, drugi pa podzemna železnica oziroma metro. Prestopanje med podzemno železnico in avtobusi je dovoljeno, vendar si je potrebno pred začetkom vožnje na posebnem avtomatu kupiti prestopno vozovnico. Prestopanje je mogoče največ eno uro po začetku vožnje. Cena, en žeton po 80 centov, ostane enaka. Takšna prometna ureditev je zelo učinkovita, saj se lahko z uporabo podzemne železnice in avtobusa pripelješ praktično v katerikoli del mesta.

Toronto ima tudi najdaljšo ulico na svetu, imenovano Yonge Street. Začne se v mestnem središču in meri v dolžino kar 1800 km. Med številnimi drugimi turističnimi zanimivostmi si velja ogledati še CN Tower, najvišjo zgradbo na svetu, SkyDome (Nebesno kupolo), dvorano

Preglednica 3: Spremembe v številu prebivalcev med letoma 1991 in 1996:

območje mesta Toronto	+9,3 %
cena »416«	+4,8 %
cena »905«	+14,5 %
Toronto	+2,9 %
osrednje območje	+8,1 %

Slika 3: Kot vsako ameriško mesto ima tudi Toronto svoj CBD – *central business district* – oziroma poslovni center. V njem imajo sedež predvsem banke in najpomembnejša podjetja. CBD Toronto sestavljajo stolpnice borze, First Canadian Plaza, Scotia Plaza, Dominion Centre, Commerce Centre in Bank Plaza (foto: Peter Frantar).

z igriščem za baseball, in Science Centre oziroma Znanstveno središče.

1. Nelson, M. 1998: *Cityfacts Toronto, Employment Survey*. City of Toronto.
2. *Toronto Profile – Population and Household Growth*. City of Toronto Urban Development Services. Toronto, 1997.
3. *Toronto Profile – Immigrants in Toronto*. City of Toronto Urban Planning and Development Services. Toronto, 1998.
4. <http://www.city.toronto.on.ca>
5. <http://www.newtoronto.com>
6. <http://www.metrodesk.metrotor.on.ca>
7. <http://www.w4.metrotor.on.ca>
8. CIA Factbook 1997.